

עטרת ראשינו

לע"נ הגה"צ ר' יחזקאל אליהו בהגה"צ ר' יהושע הורוביץ זצ"ללה"ה

עטרת ראשינו

ממשנתו של הרב אב"ד שליט"א

עטרת זקנים

לקוטים נפלאים מחותני רבו"ק מדז'יקוב זי"ע

נ"ח ימים שהתקרבו להשי"ת

ונח מצא חן בעיני ה'.

י"ל להכוננה על אלו נ"ח ימים שמראש חודש אלול ועד ראש חודש חשוון, שמוצאים חן ועולים לנחת רוח לפניו ית"ש כל המצוות ומעשים טובים שעשו ישראל קדושים בימים הללו בצדקות ובתמימות, והו': **'אלה תולדות נח'** וכמו שפירש"י תולדותיהם של צדיקים - מעשיהם הטובים, נ"ח איש צדיק תמים, א"ת ר"ת אלו תשרי האלקים התהלך נח, וכבדו נ"ח ימים מקרבים להשי"ת.

(בריו"ק רבי אליעזר זי"ע - יומ"ד בשב"ב ג' חשוון)

להיזהר גם מתולדות העבירות

אלה תולדות נח כו'. (בראשית ו' טו)

יאמר על פי דברי הבעל הטורים, אשר האלקים התהלך נ"ח ס"ת ח"ס"ם, והוא ע"פ דברי הגאון בעל תבואת שור על מה שאמר ז"ל 'איהו חכם הרואה את הנולד', היינו התולדות, כגון כל המתנאה כאילו עובד ע"ז וכדומה, אלו שנקראים תולדות נגד העבירות גופן, שנקראים אבות, כגון עובד עבודה זרה, אכזריות של העבירה, ע"כ ה"ו הוא חכם הנזהר מתולדות נקרא חכם, והוה איהו חכם הרואה את הנולד, עיי"ש. והו': **'אלה תולדות נח'**, שנה ה"ו נהור מתולדות של העבירה, ע"כ ה"ו הוא חכם. ושפיר מובן דברי הבעל הטורים אלו.

(עטרת ישועה)

רמזי הפלאות לפרשת השבוע

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתו את האלהים התהלך נח (בראשית ו' טו). ואבבות דרבי נתן (פרק ב') א"ף נח יצא מהול, שגמרא איש צדיק תמים היה בדרותיו.

ותראה רמז לזה, כי התיבות 'צדיק תמים היה' בגימטריא 'למד מכאן שגולד נח מהול'.

וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים מעל פני האדמה (בראשית ח'). ובגמרא (פנדרין ח') 'וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים, אמר רבי רימיה מכאן שדירתו של עופות טהורים עם הצדיקים'.

ותראה רמז לזה, כי התיבות 'וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים מעל פני האדמה' (עם הסולל) בגימטריא 'מכאן אנו למדים, דירתו של עופות טהורים עם הצדיקים'.

הוא היה גבר ציד לפני ד' על כן יאמר כנמר גבור ציד לפני ד' (בראשית י').

בפסוק זה נרמז שניתן לחשב בגימטריא את גודל הכוהל, כי בפסוק הקודם וגם בחתימת פסוק זה נכתב 'גבר' וחסר וז"ו, וקודם נכתב 'גבור' מלא בוא"ו, לרמז כי תיבת 'כנמר' (עם הסולל) בגימטריא 'גבור ציד'.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחים (בראשית י'). ובירושלים (מגילה י') 'ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחים וכו', שהיו מדברים בלשון יחידו של עולם, בלשון הקודש'.

ותראה רמז לזה, כי התיבות 'שפה אחת' (עם הסולל) בגימטריא 'לשון הקדש'.

(תורת יחזקאל)

האם מותר לבן נח לאכול בני מעיים של קדשים קלים

דבריו ז"ל מאי גירסאות בהא דלא חזי ל' וזולת מיעוטא דממשקה ישראל.

(ג) בב"מ פ"ח א' אמרי' דלוקח לאחר מירוח פטור מן התורה מותר' ולא חזי גבי דידו' טבל אלא מדרבנן. ודעת הגה"ת ז"ל שם ב"ה תבואת וכו' הרמב"ם ז"ל

דהא דלוקח פטור היינו בלוקח לאחר מירוח. והשאל לפי"ז צ"ע, אמאי המביא נסכין מן הטבל פטור מדאורייתא, הא כשהקדיש החיטין להקדיש ואורחא דמילתא דהוי לאחר מירוח, א"כ נמצא ולא כל ישראל אין כאן איסור טבל אלא מדרבנן משום לוקח.

ובפשוטו י"ל דכיון דגבי ישראל המקדיש חזי טבל מדאורייתא, דהא כ' התוס' בב"מ שם דמוכר שחור וקנה מהלוקח חייב בתרו"מ מה"ת, וה"ה למקדיש לאחר מירוח וחזי ופדה מההקדש דחייב בתרו"מ מה"ת, וכו' ודלמקדיש חזי טבל מה"ת לא הוי ממשקה ישראל. מיהו התייה לדעת רש"י ז"ל דמשום ממשקה ישראל בעי' שיהא מותר לכל ישראל א"כ כיון דאסור למקדיש לא הוי ממשקה ישראל, אבל לדעת התוס' דתרומה שרי משום דסגי בהא דמותר להכניס, א"כ כ"ש טבל ללכך העולם מותר וזולת למקדיש פשיטא דהוי ממשקה ישראל.

(ב) נסתפקתו ב' ספיקות בדרך את"ל. האם בקרבן של בן נח נמי איכא דינא דממשקה ישראל שאינו יכול להביא קרבן רק מן המותר לישראל, או דילמא מיעוטא דממשקה ישראל ליבני ישראל נאמרו ולא לבני נח. וכדחזי' דקרבן בעל מום נאסר רק לישראל ולא לבני נח.

ואת"ל דגם בב"ג איכא מיעוטא דממשקה ישראל, יש להסתפק איהו וקדמא פשיטא באכילה לישראל נעמט גבי בן נח דהא בקרא כתיבא ממשקה ישראל, אבל מה שמתור לישראל אע"ג דאסור לב"ג כשר להקרבנה, או דילמא מקרא דממשקה ישראל ילפי' דכל המביא קרבן גריר שיתקרב יחי' מותר לו באכילה, וכל אסור לב"ג אין את"ל יוכל להביא מום קרבן, ונפק"מ נמי איפכא, בדבר שאסור לישראל ומותר לב"ג.

ונלע"ז בעיה' להביא ראי' נפלאה דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל ועכ"פ בדבר המותר לישראל. דהנה בחולין ל"ג א' ס"ל לרש"י לקיש דב"ג אסור באכילה בני מעיים של בהמה דשחיטה אינה מתרת לב"ג, ובשחיטה הבני מעיים נקשרים מהגוף כבר בשחיטת השחיטת הראשון, ובב"ג דבנחירה תאילא מילתא הרי זה נחשב כאבר מן החי יעו"ש.

והשאל לקב"ה, א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

והוא תולדות קרבני' א"כ נימא דמה שאסור באכילה לישראל פטור לתקובה, תיקשי היך ב"ג מביא קרבן עולה הנקט כליל למזבח ובאכילה נמי הבני מעיים, הבני מעיים אסור באכילה לב"ג ולא חזי מן המותר בתריה, אלא מוכח אחת מ'ב' מים או דכיון דהבני מעיים מותרים באכילה לישראל שפיר הוי ממשקה ישראל, אורכיב דבב"ג אינו נוהג דינא דממשקה ישראל, וליכא לימור' דשאני בני מעיים שמצוות בכך דהתורה ציונה להקטיר עולה כליל והוי כחלב ודם

כמה דיבורים מהרבי ר' אליעזר ז"יע - שגרמו לי לחשוב

יודוך סלה! (תהלים פ"ח)
(ספר קהלת דיוקוב-טרנובו) (א)
כשאתה רוצה ללמד אמת לחברך, אל תעמוד ותסביר לו כמה הוא שקרן, תסביר לו כמה האמת מתוקה, וכמה הוא כבר השיג בה - הוא כבר ישתוקק עצמו לזנוח את עצמו וכזביז - - -

בשנת תר"ט נתפשטה הידועה בקלא דלא פסיק שבשנה הבאה שנת כ"ת תהיה הגאולה בביאת משיח צדקנו, ומצאו הרבה רמזים עירו זה בתורה נביאים וכתובים על פי גימטריאות וכדו', שבלי שום ספק בא יבא משיח בשנת כ"ת, ולא יאוחר עוד.

וכה נשתרשה אמונה הזאת בקרב ההמון, עד שהרבה סוחרים פסקו ממסחרם, ובעלי מלאכה פסקו ממלאכתם, באמרם כי עוד מעט ומשיח בן דוד בא ויביאנו לציון עירו בנה ולירושלים בית מקדשו בשמחת עולם, ושם ישב כל אחד בשלום ושלוח איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, בלי שום דאגה ויגון.

בראות רבינו"ק הרבי ר' אליעזר את הנעשה והנשמע בקרב ישראל, אזו כגבור חלציו, ובחג הסכות שנת כ"ת, בשבתו בסוכה תוך אמוני עם סגולה חסידי ואנשי מעשה שבאו להסתופף בצל קדשו, אחז רבינו בדיקנא קדישא שלו ונשבע, בהתלהבות עצומה:

והנני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואחכה לו בכל יום שיבוא. אבל הנני נשבע שלא יבא משיח בהאי שנת כ"ת!"

כל השומעים נבהלו מרוב אימה ופחד, כשומעים הדברים האלה יוצאים מפה קדוש, בהתלהבות נורא. ותיקף נתפשט הידועה בכל קצו המדינה, וביאר רבנו לבניו הק', שנאלץ לעשות מעשה רב כזה לישיב שלא יבא משיח האי שנת, כדי להציל את ההמון מרשת

כידוע היו לרביה"ק הרבי ר' אליעזר ז"יע ארבעה בנים, כולם היו רבנים בעיירות וכולם נהניו קהילות קדושות אחרי פטירתו. אחד מהבנים היה הר"ק ר' משה'ל - נתמנה לרב העיירה ראזוואדוב, לא רחוק מדזיקוב. הסיפור הזה קרה בזמן שאביו הק' היה עוד בחיים והנה הסיפור:

הכפר גרמבוב השוכן בין דזיקוב וראזוואדוב הוא הכפר הגדול ביותר בסביבה, וגרו בו גם הרבה יהודים יותר מבכל כפרי הסביבה. הכפר הזה היה שייר לראזוואדוב לדיני תורה, ולדזיקוב בקשר לבית הקברות. באותו הכפר היתה טחנת קמח שהיתה שייכת לפר"ץ, שהחזיק אותה ליהודי תושב הכפר בשם ר' הרשל וידוער.

והנה קרה מקרה, בא חוכר חדש, ומבלי לשאול את פי החוכר הקודם הוסיף על המחיר וקבל את הטחנה מהפר"ץ. נעשה כמובן רעש גדול בגרמבוב, היתכן דבר כזה בין יהודים - שיבא יהודי ויגזול מיהודי את פרנסתו ופרנסת משפחתו, היה לא תהיה.

אביו של ר' הרשל וידוער מיהר לראזוואדוב אל הרב, כדי להזמין את החוכר לדון תורה. החוכר החדש לא רצה להתדיין, ולא בא אל הרב. הרב שלח אלו פנים ועוד פנים והוא סירב לבוא. בפעם השלישית, ציווה הרב להזהיר את החוכר, ולומר לו - אם הוא לא רוצה לבוא פי יביאו אותו... אך החוכר לא שעה גם לא לאזהרה זו.

פתאום חלה הלה, ומת מיתה חטופה. כולם ראו בזה מופת של הרב, ובכל הסביבה דיברו על המקרה הפלאי הזה. כשבא ר' משה'לע אחרי המעשה הזה אל אביו לדזיקוב, אמר לו הרבי ר' אליעזר:

משה'לע מופתים כאלה אתה מראה? למשל עשה פלא? אם רפאים יקימון

לא בגלל החשיבות של מתן כתב רבנות לאבי הק', אלא בגלל שאכלנו אז סעודה טובה שכבר זמן רב שכחתי טעמה של סעודה טובה. וקבלת פני המשלחת היתה בשבילי יום חג באמת.

לאחר הסעודה התקיימה שם קבלת פנים לחגיגת, שבה השתתפו רבים מצדיקי הדור, ובתוכם זקן הצדיקים הר"ק ר' שמעון מיערסלוב ז"ע. כשנתכבד רבינו לדרוש, פתח בפלפול חריף ונחמד להנאת שומעיו ולשבועת רצון ידידי. כשגמר הפלפול עבר לדברי מוסר חדורים כמדקרות חרב, ואמר בתקיפות:

'אם תשמעו בקולי מה טוב ומה נעים, וגם אני אתנהג אתכם בטוב ובנעימות, אבל אם לא תשמעו בקולי, אז אעשה מכם שחת קצוצה!' המסובים נבהלו ונדהמו מדבריו ואולם הצדיק הרבי ר' שמעון מיערסלוב ז"ל העיר בחיך לתוך אוזנו: **'ו' אליעזר, במטותא מינך, קצת קצת במתינות...'**

ישירות וכוונת, אלו דברים מבוזים מאד בעולם שמחזין לגבולות דזיקוב, תשעים אחוזים ממה שאנחנו עושים, ואף יותר מכך, מהולים במחשבה של: 'מה יאמרו הבריות...'

כשאתה רוצה להשפיע, אתה חייב לעצום עיניים ולשכוח ממה שקורה סביבך, רק להדור קדימה באמונתך.

כמוכין, בתקוה שאתה בטוח בעצמך שאתה לא משקר, שאתה לא תאב שליטה, רח"ל.

אם לא תדעי לך היפה כנשים - וכעין שפירש אאמ"ר הרב הצדיק זצוק"ל אם לא תדעי לך היפה בנשים, פירושו, אם כל עשייתך אינם בדעת, אזי הוא רק צאי לך בעקבי הצאן, שלא תחשב זאת לעבודה באמת רק כמי שאוחזין מעשה אבותיהם בדיהם...

(אמרי נועם פירוש ושב)

(דור דעה עמ' שכח)
עבודתנו היא, לצפות לייחל ולפעול לביאת המשיח. אבל לא לבדוק אם הוא אכן הגיע, ולא רק בביאת המשיח כך. בכל ענין שאנחנו עובדים עליו, אם בעבודת המידות, אם בעבודות אחרות - עלינו לעבוד ולא לקצור פירות.

בעולם מסורבל ומלא גישוש כמו שלנו, לא נוכל לבטוח שלא נתבלבל ונראה בהצלחה כשלוך וכשלוך הצלחה. בדיקה מציאותית בעולם הטבע יכולה להיות רק בדברים טבעיים, דהיינו מהנדס בניין יכול לבדוק אם הבניין חזק, ויועץ כלכלה יכול לשער אם תזנוק או תקרוס. לראות אם הצלחנו להגיע לכסות אלוקים או לא - נוכל קצת להרגיש כסכות תחת אף הסוכה. ובעיקר בעולם רוחני יותר.

קצת עלינו רק לעבוד.

כאשר באה המשלחת מעיר דזיקוב להגיע לרבינו את כתב הרבנות. היה רבינו מודאג מאד, כי מאז ומתמיד היה המנהג לקבל פני משלחת זאת בסעודה נאה, ולרש אין בבית כל, ומנין יקח כסף להכין סעודה מכובדת. עד שנזכרה הרבנית, שעדיין נשאר לה כפתור זהב אחת משלמותיה, שיריים מעשירות שהיה לה מביט אביה, ומכרה אותו, ובכסף קנתה מצרכים והכינה סעודה יפה לכבוד האורחים החשובים. ושח בנו רבינו הגה"ק ר' מאיר בעל אמרי נועם: 'עדיין זכור אני את ביאת המשלחת של דזיקוב כמי היום,

לעטר פתורא דרושים נאים לפרשת השבוע

"ותשחת הארץ לפני האלוקים, ותמלא הארץ חמס"

השחתה היא עוהו ועבודת אלילים וחמס הוא הגזל. וביארו חז"ל שלא נחתם דינם אלא על הגזל, והביא בשפ"ח דשתי העברות יחדיו חממו דינם, הזנות ועבודת הגלולים לא היו חותמים דינם אפילו של הרעים, ואילו הגזל לבדו היה חותם את דינם של הרעים שבניהם אן הטובים היו ניצלים, אן עתה שחטאו בשניהם גם יחד, הגזל חתם דינם של הרעים והזנות ועבודת הגלולים חתם דינם אף של הטובים, ולכן איש לא ניצל מאותו הדין.

ולהל"ל צ"ב, כיצד זכו בניו ומשפחתו של נח להציל, שהרי הוא לבדו היה צדיק הראוי להנצל כדכתיב "כי אוחק ראיית צדיק לפני דבור הזה", וצ"ל דבניו וביתו ניצלו בזכותו, שהרי אם היו ראוים מצד עצמם להצלה למא לא סיפרה לנו התורה זאת, אלא ודאי שבזכות נח ניצלו ולא בזכות עצמם, וא"כ צ"ב, אם היה בכח נח להציל את מי שאינו ראוי להצלה למה לא ניצלו כולם, ואם לא היה בכוחו של נח להציל את שאינם ראוים כיצד ניצלו הם. אפי' אם נאמר שהיו בניו טובים ולכן זכו להנצל בזכותו, אכתי לא ינחא, שהרי הגזירה כללה שתיקה גם את הטובים וכנ"ל, וכמו שנגח על בניו מחמת שהיו טובים א"כ היה לו להגן על כל הטובים שהיו באותו הדור (ועיין באר"י פ"ד, פ"ז פ"א שכתב שבניו לא היו צדיקים כמותו, אן עיין ברד"ק יחזקאל י"ד פ"ד שכתב שגם בניו היו צדיקים, וראה לדבריו עמ"פ ש"י בפרשת וירא שלמד אא"ה מל להתפלל עבור פחות משערה ממה שנח ובניו לא הועילה כותם להציל את הכל, ואם לא היו צדיקים כיצד למד מהם, אן עיין מה שתיירץ בזה א"ח הני"ל בדרך נפלאה).

והנ"ל ע"פ הא דאיתא במדרש (בראשית רבתי) א"ר ישמעאל כשם שנחתם גזר דין על דור המבול כך נחתם על נח שידון עמהם בגפירות, אלא שמצאן חן שנאמר חן מצאן חן וגו', אמר הקב"ה גזרה היתה לידון נח בגפירות והואיל והוא צדיק אי אפשר לאבדו, והואיל ונגזרה גזרה אי אפשר לחזור בו, מה עשה הקדוש ברוך הוא גזר עליו שיעשה תבה מעצי גפר שהוא לשון גפירות, נמצאת הגזרה במקומה עומדת ונח נצל, ע"כ. והנ"ל בביאור דברי המדרש, שהתיבה היתה כעין עולם חדש שבו לא שולטת הגפירות, וממילא על עולם זה הרי לא נזירה הגזירה כלל. ע"פ הרי מבואר, שאננם ע"פ חוקי הטבע לא היה אפילו בכוחם של הטובים להנצל, אן כך בצדקותו קיבל זכות להמציא בעולם אחר ולשם הכניס גם בניו ומשפחתו, א"כ למרות שלהם לא היתה הזכות שהקב"ה ייצר עבורם עולם חדש בדמות התיבה, אן כיון שלנח עמדה הזכות שינצל מהגזירה ע"י כעין עולם אחר זכה להכניס לתוכו גם את משפחתו וממילא לא שלטה בהם הרעה.

יש להמתיק ה"ל בדברי הגה"ק הר"ש מאסטרופולי ה"ד, ותוכ"ד, הנה בעולם ישנם כוחות הרע אשר מושגים מאלו, ונחשם והשמות הללו מורכבים מאותיות אשר מייצגות את כוחות הרע בעולם, לא כדי שלא ישלטו הרע בעולם ללא גבול, מוגבלות ע"י אותיות המייצגות את כוחות הטוב. והינן, שהאותיות 'ס' ומ' בשם מאל-ל והאות 'ח' בשם נחש הם כנגד כוחות הרע, והאותיות 'א' ו'ל' בשם הראשון והאותיות 'ו' ו'ש' בשני כנגד כוחות הטוב.

והנה כתיב "ומלא הארץ חמס" דהינו האותיות שנסארו הם רק האותיות ח' מ' ו'ס', אשר הם כנגד הרע ולא נשארו האותיות מכוונות הטוב לאזנם, ולכן יצא המשחית לחבל. וע"כ ציוה הקב"ה את נח לבנות התיבה במידות מתונות "זה אשר תעשה אתה שלש מאות אמה ארך התבה משיח אמה וחמה ושולשים אמה קומתה. צהר תעשה לתבה ואל תעשה מלכלה ממעלה וגו'" דהינו שמינות התיבה היו - שלש מאות בגימטריא ש', חמישים - נ', שלושים - ל', ואמה אחת - א', בכך שלטו בתיבה רק כוחות הטוב ולא היה רשות למשיחת לחבל בה, והם הם הדברים.

עטרת פז ממחשבת המוסר

ברא שנית

שוב התחלה ואנחנו כבר בנת. בבראשית משום מה, אנו לא זוכים לכתוב. הבראשית תמיד בורח...

אם ננסה להגיע אל הנביעה שנמצאת במעיין, לעולם לא נוכל. כי כאשר מנסים לאחוז בו, בחלקיק של שניה הוא כבר לא ההתחלה, המעיין מקור מים חיים מתחדש בכל רגע ורגע ודוקא בגלל זה הוא נקרא מקור חיים, העבר אין וההווה כהרף עין ואת נקודת הנביעה אי אפשר להשיג בבחינת "אלף" אלו פנו של עולם נעלם ונסתר מעין כל חי ולכן התורה מתחילה באות ב' כי את האלף אי אפשר להשיג. וזהו סוד החיים.

אננם כדי להיות מחובר אל הנביעה מקור מים חיים צריך כל הזמן לחפש להגיע אל האלף כי הכל כלול בבראשית באות הראשונה בקצוה של האות ועדיין אל האלף לא נגיע. מי שזכה לאיזו השנה ככל שהוא מתמיד בה אורה פג ונעלם יען היא התרחקה מהמקור כפי שהמים שיצאו מהמעין, ככל שעובר הזמן הם מרוחקים מאותה נביעה בלתי נתפסת ואבד קסמם.

בספר משלי מביא כמה פעמים את המילה מקור א. מקור חיים פי צדיק ב. תורת חכם מקור חיים ג. יראת ה' מקור חיים ד. מקור חיים שכל נעליו. הצדיק, התורה, יראת ה', והשכל, אלו מקורות שממם יש נביעה לכל צורת החיים כל אחד לפי עינו. המקור הוא המאגר והעין הוא הפתח והיציאה.

בספר דגל מחנה אפרים כתב בפ' ח"י שרה: ואבוא היום אל העין אמר ר' אחא יפה שיתחן של עבדי אבות לפני המקום מתורחן של בנים י"ל בדרך רמז דנה ידוע שזה צריך כל בר ישראל להאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית והנה ידוע שתחלת בריאת העולם יש מאין היה ע"י התורה הקדושה כמ"ש בראשית פירוש עם התורה שנקראת ראשית ברא אלקים את השמים וכו' היינו בהתורה ברא הש"י כל השמים וכל אשר עליה מוכרח הוא שהתחדשות שהקב"ה מחדש בכל יום מה שברא בששת ימי בראשית כל יום ביומו הוא ג"כ ע"י התורה, והיינו ע"י התחדשות התורה בכל יום הקב"ה מחדש הבריאה של כל יום ויום והיינו וכל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל ותלוי חידוש העולם ג"כ ע"י ישראל שהנהוגתיהם ע"פ התורה הן ע"י שעושים מצות התורה הן בלימוד התורה והרבה מדרגות יש כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוה עליהם וכפי ענין כוונת ותכונת לימודם התורה ועשייתם מצותיהם כך היא ענין חידוש העולם שמעוררים בעשייתם הן מצות לימוד ד"מ אם הם בהשתדלותם בתורה במדיקם עצמם למדת החסד אזי גורמים חידוש העולם באותיות ג"כ בחסד גדול ית"ש שמשפיעי שפע וברכה על כל העולם במדת טובו וחסדו וכן כיוצא בזה ע"י חידוש תורתם יתחדש העולם כל יום ביומו אך לזכות לזה המדרגה צרי' התעצמות נפלא מאוד ומעט מן המעט יש שזוכים לזה המדרגה לבוא אל האמת חידוש התורה הצדי' בעת ורגע הואו כ"א מי שהוא צדיק יסוד עולם שכל קיום העולם תלוי עליו אז הקב"ה מזכהו לבוא אל אמתת חידושי תורה הצדי' לחידושי העולם ברגע והוא עי"ש כל בדברי.

זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו אשר אררה ד' (ה,כט).

היטב ברמב"ן (טו,ב). ותחילת החטאים בין אדם לחבירו הוא חטאו של קין. ונמצא דנח ע"י תיקון מדותיו, המעיד עולם חדש מתוקן (לא בתקון השמים) שהוא היפך החטאים הקדמונים שעל ידם נתקלה האדמה. **כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה.** הנה פירוש "אשר הוא חי" אין הכוונה לאוכלו חי, שהרי אבר מן החי נאסר לבני נח. וע"כ הכוונה שהיה חי לפני אכילתו, וצ"ב למה נכתב כן, דדבר פשוט דכל רמש היה חי. ושמעתי לבאר, דהנה התוס' סנהדרין נו: כתבו דהא דלא הותר לאדם הראשון בשר לאכילה, היינו להמית ולאכול אבל מתה מאליה שריא, דאל"ה למה נצטווה באיסור אבר מן החי. ולפי' מואר היטב מה שאצל נח נכתב אשר הוא חי, דהכוונה דהיתר האכילה חייל כבר בחיותו להמיתו כדי לאוכלו, ולאפוקי רמש שמת מאיליו, דבל"ה הותר כבר מימי אדם הראשון. עוד "ל דאתי לאפוקי כנים ושאר בע"ח שאינן פרים ורבים (ע"י היטב בדברי הפוסקים סי' תשנ"ט), שאינם מכוונים בפיריה, אלא נתחייבו להכרח מזג החומר, וי"ל דלא נחשבים אשר הוא חי, שהא דלא חשבת בחיותם, דמשום זה מותר להרוג בשבת, כמו שביאר המשך חכמה (להלן טו).

ונחלקו הראשונים, באיזה קללה מדובר. רש"י כתב, מקללתו של אדם הראשון. אולם ר' יוסף בכור שור כתב, שנתקלה האדמה בעבור קין כדכתיב "לא תוסיף תת כחה לך", כל זמן שאתה זורעך בעולם, וכיון שכלה זרעו של קין (במבול), התחילה לחזור לקדמתה. ויתכן לבאר דבאמת ע"י נח היה תיקון לב' הקללות. ממעשני - נח כנגד קללת "לא תוסיף תת כחה לך" שאמרה לקין, שאין המעשה מביא לידי תוצאה של כלום. ומעצבון ידינו - הוא כנגד קללת 'מעצבון ותאכלה כל ימי חיך' שאמרה לאדם הראשון. נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. ואיתא בע"ז ו. תמים בדרכיו וצדיק במעשיו. ופירש הריטב"א שם, תמים לבירות להיות עניו ושפל רוח ורוחם נוחה הימנו, וצדיק אצל הקב"ה. והיינו צדיק הוא בין אדם למקום, ותמים ע"י נח היה תיקון. והוא כנגד בין ב' חטאי דור המבול, דכנגד מה שהשחית כל בשר דרכו, היה צדיק, וכנגד מה שמלאה הארץ חסם, היה תמים לבירות, ורוחם נוחה הימנו. ונראה דשלימות במעלות אלו הוא הוא תיקון חטאי אדם וקין, שבעבורם נתקלה האדמה. דהנה שורש חטאי עריות הוא מאכילת עץ הדעת, ע"י

בעמדתו בפתחה של שנת השיטה, נעסוק בשבוע בע"ה בנידון של קדושת שביעית בפירות נכרים. והנה ידוע שענין זה הוא ענין עמוק ורחב ואין אפשרות כאן לעסוק בכל עמקו ורחבו אלא רק כמצ"ץ בין החרכים. איתא בגמ' גיטין מז. דנחלקו המאוראים אם יש קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר. **רבה אמר אין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר שנאמר כי לי הארץ לי קדושת הארץ.** ופרש"י, **אם קנה גוי קרקע בארץ, אין קניינו קנוי להפקיעה מקדושתה שלא תתחייב במעשר, וישראל הקונה ממנו מן הפירות צריך למעשר.** ור' אלעזר אמר, יש קנין לעובד כוכבים בא"י להפקיע מידי מעשר שנאמר דגןך ולא דגן גוי. והגמ' ממשיכה, במאי קמפילגי, מ"ס דגןך ולא דגן גוי ומר סבר דיגוןך ולא דיגון גוי. ומפרש"י, שאם מירחן גוי והן שלו בשעת מירוח שהוא גמר מלאכתו למעשר, מירוח הגוי פוטון ואפי' לקחן מישראל בשבולין. אבל אם הגדילו בקרקע הגוי לקחן ישראל בשבולין - ומירוחן, חייבין במעשר, דקרקע א"י ביד גוי לא הופקעה קדושתה. והנה בפשטות, אע"פ שהסוגיא מירי לענין מעשר, מ"מ ה"ה גם לשאר מצוות התלויות בארץ, למ"ד דיש לגוי קניין להפקיע חשבינן לקרקע הגוי כחול. וכתבו האחרונים כמה ראיות על זה.

כתב הרמב"ם בפ"א מהל' תרומות ה"י, **גוי שקנה קרקע בא"י לא הפקיעה מן המצוות אלא הרי היא בקדושתה, לפיכך אם חזר ישראל ולקחה ממנו אינה ככיבוש יחיד אלא מפריש תרומות ומעשרות ומביא בכורים והכל מן התורה כאילו לא נמכרה לגוי מעולם ויש קנין לגוי בסוריא להפקיע מן המעשרות ומן השביעית כמו שיתבאר.** ומבואר בדברי הרמב"ם דלמ"ד דיש קניין לגוי להפקיע אז גם לאחר שהישראל יקנה ממנו את הקרקע בחזרה הוי ככיבוש יחיד, ומשמע דלהך מ"ד נפקעה לגמרי קדושת הארץ כשהיא ביד הגוי. והוכחה זו כתובה באחיזור ח"א סי' לט סק"ה. והוסיף להביא גם את לשון התורה על הגליון גיטין שם, שכתב דלמ"ד דיש קניין לגוי נחשב כאילו חנטו הפירות בחור"ל.

אבל החזו"א שביעית סי' א יצא לחדש, דגם למ"ד דיש קניין לא פקעה קדושת הארץ [וכן נראה מדברי הגר"ח בהל' ביכורים פי"ב] וז"ל **אלא טעמא דמ"ד יש קנין מקרא דדגןך ולא דגן נכרי, והיינו מפני שהקרקע של נכרי מגדלת את התבואה והוא לא בר חיוב תרומה, לא רמינו מן מצות תרומה על התבואה זו, אפי' כי הדר לקחה ישראל. ודוקא לענין תרומ' ובכורים דמצות ניהוה גידול עכו"מ פטור, אבל לענין ערלה וכלאים א"י פקעה, בכל מקום שהן גדיילין אסורין, דקדושת הארץ לא פקעה. וז"ל רמ"א הקדש, אע"ג פוטור מהתבואה מ"מ נוהג בו כלאים.** ולפי"ז כתב בהמשך דבריו, דייכתן דלענין שביעית לכ"ע אין קניין להפקיע.

והנה אפי"ש שקי"ל דאין קניין גוי להפקיע, וא"כ לכאורה אין נפק"מ מכל הנ"ל, מ"מ כפי שיבואר ייתכן דגם לדין יש נפק"מ בכל זה. דהגמ' בגיטין שם מביאה ראייה למ"ד דיש קניין מבריייתא, **ישראל שקנה שדה מעובד כוכבים עד שלא הביאה שלישי וחזר ומכרה לו משהביאה שלישי, חייבת במעשר שבכר נחתיבה.** נחתיבה אין, לא נחתיבה אין, הכא במאי עסקינן בסוריא, וקסבר כיבוש יחיד לא שמייה כיבוש. הא קמן בסוריא לכ"ע יש קניין להפקיע. ומפרש"י דמעשר ידעה מדרבנן, ושם יש קנין ביד עובד כוכבים להפקיע. ולפי"ז כתב בחזו"א בניאורו ביו"ד סי' שלח ט"ז כה, נראה דה"ה לענין קנין עובד כוכבים בזה"ז דרבנן יש קנין בא"י כמו בסוריא וערש"י **בגטין שם ד"ה בסוריא.** והיינו דכיוון שקי"ל דבזה"ז גם בא"י אין חיוב תרומ' אלא מדרבנן, אי"כ אם א"י דינה כמו בסוריא וממילא לכ"ע יש קניין לגוי בא"י להפקיע. ועי' פאת השולחן סו"ס טז דנקט כן להלכה [בציהו"ש נוספות יעו"ש] דפירות של גוים א"צ לעשרן. ולש"י החזו"א הנ"ל לגבי שביעית לא מהני קולא, משום דגבי שביעית גם מ"ד דיש קניין מודה דלא מהני להפקיע.

והבי' בשו"ת אבקת רוכל סי' כד וכן הוא בכ"מ בפ"ד מהל' שיטה הכ"ט חידש, דכל הדיון דאין קניין לגוי להפקיע זהו דווקא כשחזר הישראל וקנהו מידו, אבל בזמן שהקרקע ביד הגוי לכ"ע יש לגוי קניין. וז"ל **כתב רבינו בפ"א מהלכות תרומות** [והבואר בדברי רבינו ברשא המאמר], **שמה שאמרו אין קנין לעכו"ם בארץ להפקיע מן המצוות, היינו לענין שאם חזר ישראל ולקחה ממנו אינה ככיבוש יחיד אלא היא כאילו לא נמכרה לעכו"ם מעולם, אבל בעובד ביד עכו"ם מופקעת היא, ומה שפירשתיים חייבים במעשר אינו אלא כשמירחם ישראל דוקא.** והחזו"א כתב ע"ז, דאין זו כוונת הרמב"ם כלל, אלא כוונתו, דהארץ בקדושתה, ואין זו פלוגתא רבה ור"א אלא זה לכו"ע, ופלוגתא רבה ור"א כתב בסמוך בהלכה י"א. ולדבריו, אין כוונת הרמב"ם בהלכה זו לשלול את דעת מאן דסבירא ליה דיש לגוי קניין להפקיע, אלא זהו דין כללי שאין קניין הגוי מפקיע את הארץ מקדושתה. וממילא אין מאן ראייה כלל לדברי הב"י וגם לא לדברי האחיעזר שהבאנו לעיל.

עטרת הסידיים

ממשנת החסידות על פרשת השבוע

משנת רב אליעזר - קב ונקי

כתנות אור עיונים זעירים ממקצת מה שנשתייר לנו מתורתו הטהורה של רבינו ר' רבי אליעזר ל' ז"ע - לרגל יומ"ד רבה

מרומז באות ה', כי אות ה' מרמז על חמשה חומשי תורה אשר על ידה עיקר ההשגחה.

וכך המשיך במסורת אביו ובצילו הסתופפו בני עליה לומדים ומולגים בתורה ויראה, כאשר מידת האמת נר לרגלם, וכי ירצה משהו כשבוטל מההיק רצ"ה מליסקא זצ"ל וז"ל: "שתייתי בעיר דזשיקוב אצל הרב הצדיק מו"ה אליעזר ותרתי להל"ה במצאתי בבית המדרש שלו אנשים מופלגי תורה לבל בדרך גוזמא למאות יש שהיו בקיאים ביו"ד עם פרי מגדים ויש מהם שהיו בקיאים בחו"מ עם האחרונים".

מאידך תמך רבינו אשר אין לסמוך רק על זכות עצמו" כי אם להישען על זכות אבות ובגודל קדושתם וצדקתם, ומשהו עובדא אשר בא לפניו חד צורבא מדרבנן ומשפחה פשוטה לקבל סמיכה והיתר הוראה. וינסתו רבינו ויבתחוהו הרבה פעמים עד כי נלאה שנוא, אמר לו ההוא צורב, רבי אם יבוא אחד מנכדי איזה רב ורבי לקבל מכתבו הורמנא ניסה מה אותו בעשר שנים ונתן כמותי, ענהו רבינו, הלא תדע דקי"ל הלכתא (מפנות כא) דמדאורייתא אין עד נעשה דין ומדרבנן עד נעשה דין, והנה מציינו דיע' פירוש סמרטוט כמו שאמרו אצל נכדו א משמשת בעדים, וזהו הכוונה מדאורייתא, פי' אם האיש בא רק בכח התורה בלבד, אין עד נעשה דין, ר"ל אין סומכין אצלו כמסמרטוט שיה' דין, אבל מדרבנן פי' הוא בא גם בכוח אבותיו הרבנים והצדיקים, אז עד נעשה דין, דאז האני לי זכותי ודאבותו שגם סמרטוט נעשה דין.

קדושת הצדיק והדביקות, בו בספר 'מגדל דוד' מביא בשם רבינו ז"ע לפרש מה שכתב רש"י פי' חיי שרה יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בניו וז"ל עבדי לשון עבדות ר"ל עבדות של צדיקים, וזהו יפה שיחתן של עבדי אבות' היינו זה שמספרים מעבודת של צדיקים שנקראו 'אבות', וזהו יפה מתורתן של בניו".

וכבר נודע מה שפירש בימים הנוראים האחרון לחיי, בעת אשר אמרו הבריייתא דרבי ישמעאל, פנה להקהל, וכה אמר: "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו אלא ללמד על הכלל כולו". והצדיק נקרא "כל" (עי' ביהו"ק על ויברך דוד, כי כל בשמים ובארץ, דא צדיק דאח"י בשמים וארץ), שהיה בכלל ישראל, ויצא מן הכלל לעולם העליון, ללמד זכות שם, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו. הגאון רבי יוסף שאול בעל שו"ת ומשיב ז"ע הספידו וקרא עליו המקרא הזה: "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש", כי הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה, ועתה שהצדיק אבד הוא יתברך שמו 'באחד' כביכול, דאין מי ישיבנו - ונפשו אותה ויעש' כרצונו, דאין מי מי שיבטל גזירתו, ומה יהא עתה עם כלל ישראל, ומעתה אין ברירה אחרת, כי אם אשר הורא ית' שם בעצמו ישוב ונחם על הרע ולבטל דין גזר דוד, ויהא אמר ולא יעשה דבר ולא יקמה' שהקב"ה בעצמו יבטל את דבריו ולא יקיים רע אשר דבר לעשות לעמו".

זכותו הגדולה יג' עליו ועל כל ישראל.

פתח דברינו איך בדברי תורתו על פרשת השבוע, מה שהיה מביא בשמו נכדו הרה"ק הצבי לצדיק מבלאזוב ז"ע (הובא בספר שו"תא דירש"ל חו"ד י"ג ו"א) ומשם באה לספר זכרונם לברכה ע"י ר' חנוך" וכן מצא חן בעיני ה"ה, אלו י"ח מים שמראש חודש אלו ועד ארץ חודש חשוון, שמוצאים חן ועולים לנחת רוח לפניו ית' של כל המצוות ומעשים טובים שעשו ישראל קדושי בימים הללו בצדקות ובתמימות, וזהו: **'אלה תולדות נח'** וכמו שפירש"י תולדותיהם של צדיקים - מעשיהם הטובים, **'נ"ח איש צדיק תמים'**, א"ת ר"ת אלו תשרי האלקים התהלך נח", שבאלו י"ח מים מתקברים להשי"ת.

עוד מובא בשמו בספר דמשק אליעזר, אשר אמר **'ואלה תולדות נח'** - שאמר על זוג' רבנות ע"ה לאחר פטירתו מן העולם **'ואלה תולדות'** - והוא: **'אנשים תולדות - נח'** אפשר לנו בשלום, [עיי"ש שיש מביאים זאת בשם רביה"ק המארי נועם שאמר לאחר פטירתו אמו הרבנית, וגם אמר "נח איש צדיק" דהיינו שהיה לה בעל צדיק כזה].

כיוון, רבינו הקדוש הקפיד ביותר שקנות לבל ידפיסו את דברי תורתו, מ"מ רשמם על גליון בקונטרס מיוחד, אשר נקרא שמו **'דמשק אליעזר'** והיו גנוזים אצל נכדו הרה"ק מר"ש (הראשון) מאבוב ז"ע [כן בתו של רבינו] אשר רובם נעלמו בימי הרס עולם, ומעת מועזר נלקטו מדברי תורתו תחת שם אלה מקורות סתורים וכן נמצא מקצת מכת"ק, - למרות שזהו רק מקצת שבמקצת עדיין יש מקום גדול להתגדר בגדרי התורה והיראה ממשנתו הטהורה.

לימוד התורה. רבינו נודע למשגב גדול עצום בתורה, מלבד עוצם קדושתו והשגותיו הגבוהות לעילא ולעילא מהשגת רבינו אנוש, ורוח הקודש הופיעה תדיר בבית מדרשתו ונסים ונפלאות התגלגלו מתחת לשלחנו כידוע ומפורסם. והבחינו חרף גדול - כפי שהעיד הוא בעצמו כאשר התאונן פעם בפני מחותנו הגה"ק מצאנז ז"ע שכשבניו מזכירין לפניו איזה מדרש תמוה, וכבר פירושוה הם בעצמם, מלבד סוברים שכוננו לחודש ד"ת יפה ממנו, שלא הורב מצאנז אש"ל בן הוא, השיבו רבינו, 'וכי יש לי מח שלי' - חדאי נפשו בפלפולא דאורייתא, ונהג סלסול בעצמו לומר פלפולים חריפים, פעם בשיבתו במסיבת צדיקים ואנשים נפלה שמה ביניהם אודות דרך הפלפול שגינו אותו השל"ה הק' והחווה יאיר, והתרעמו מאד על הבונים בניינם ומגדלים לפלמים בדרך החידוד והפלפול. נענה רבינו: **אין יקראו אותי לין לפני ב"ד של מעלה על מה שדני אתי, ויזכרו מקטרג להגיד את הפלפול לפני ב"ד של מעלה, ואז כמו חלב ודשן תשבע ותתענג נפשי מן הפלפול, עד שגודל התענוג והשעשועים שאקבל ממנה יחפה שאוכל לסבול צער הגיהנם שפקעו בעיני עבד זה.** וכדרכו של אביו הקדוש אשר סביב יסוד 'אשר עיקר החסידות הוא לימוד התורה' (דוע קודש פי' תרומה) קבע הוא ג"כ אשר עיקר התשובה הוא על ידי לימוד התורה הקדושה ועל כן אמרו חז"ל (מנחות טו): אשר הבעל תשובה

רבינו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע
 ג' מר-חשוון (תרכ"א)

המתקת הדינים / סיפור נורא

חילול שמו יתברך, אם ראוי הוא לעונש יכולים לתת לו כמה רצועות...)

ואז נטל והרים הצדיק פרוסת חלה, נתנה בידי ר' אביגדור הירש, ואמר לו: "כשם שנתת מלחמך לעניי ישראל עד הנה, כן תזכה הלאה להמשיך לתת עוד ועוד כל ימי חייו..."
 ואכן נתקיימה ברכת הצדיק, ר' אביגדור הירש זכה לעמוד בעושרו כל ימי חייו ואף הותיר לזרעו אחרייו הון רב.

והלא זו היה אחד מחיזיוניה של החסידות, מתורת רבינו הבעל-שם-טוב ותלמידיו הקדושים נבג"מ, להמשיך לעם בני ישראל שפע גשמי דווקא, שכן מתוך הגשמיות זוכים לרוחניות, כמאמר הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזנסק (ליקוטי שושנה): "כי הדברים הצריכים לעולם הבא המה התורה והמצוות, והם אינם יכולים להיעשות ולהיפעל אם לו שיש לו כל צורכי עולם הזה בריחוק".

והוא הדבר שכתב נכדו של רבינו בעל ההילולא, הלא הוא רבינו הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב בספרו הקדוש 'עטרת ישועה' בפרשתנו:

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח (ו טו).

וכתב הבעל הטורים אשר 'האלקים התהלך נח' סופי תיבות חכם, ובכתוב נאמר שהיה 'איש צדיק', ונראה על פי אמרם ז"ל (בבא בתרא קטז א) 'אם יש לאדם חולה בתוך ביתו ילך לחכם שבעירו'. ולהבין מדוע תפסו בלשונם 'חכם העיר' ולא 'צדיק העיר'.

אך יש חילוק בין חכם לצדיק, כי צדיק יושב בהתבודדות ותמיד הוא דבוק בדביקות השי"ת ואינו משגיח על צרכי בני אדם להשפיע אותם עושר ונכסים וגשמיות עולם הזה, כי זאת תחשב לפניו לירידה להתפלל לפני הקב"ה בדברי גשמיות עולם הזה. אבל החכם, הגם שהוא עובד השי"ת ומהלך בצדקו, בכל זאת הוא משגיח על צרכי עולם הזה להשפיע לזרע ישראל בנים חיים ומזונא.

וזהו שאמרו (תמיד לב א) 'איהו חכם הרואה את הנולד', היינו שרואה אשר מדברים גשמיים נצמחו גם דברים רוחניים, כי מי אשר חנן השי"ת אותם בהון ועושר מחזיקים בניהם לתלמוד תורה, וידיהם שולחים לאביונים ובפרט לתלמידי חכמים מנדבים מנדבת לבם למען יוכלו ללמוד מתוך הרחבה. וזהו 'חכם הרואה' אשר גם מדברים גשמיים נולדו דברים רוחניים, על כן מתפלל בעדם ומשפיע להם צרכי עולם הזה שיצליחו בכל עניינם. על כן נקטו חז"ל בלשונם הו"ך 'ילך לחכם שבעירו', כי הוא משגיח על צרכי בני אדם בכל עניינים לטובה.

ומרמז לנו הבעל הטורים, שנח היה כלול מן שתי הבחינות. שהיה צדיק כמו שהעיד עליו הקרא, וגם היה חכם והמשיך לזרע ישראל ברכה המשולשת בנים חיים ומזונא. וזהו 'אלה תולדות נח', היינו שהמשיך בנים. גם 'תולדות נח', היינו המילוי של נח, כזה, נו"ן חית". עולה שני פעמים רגל, להשפיע פרנסה לתומכי

אורייתא הנקראים רגלים, כי כמו שהרגלים תומכים את האדם, כך הבעלי משה ומתן תומכים ומחזיקים ידי תלמידי חכמים העוסקים בתורת ה'. והסופי תיבות של 'האלקים התהלך נח' עולה חיים. ונרמז בכאן בנים חיים ומזונא שהמשיך נח לעדתו. על כן אמר הבעל הטורים שנח היה חכם, שאם היה צדיק לבד לא היה מרהיב בנפשו עוז לגשת אל השי"ת להתפלל על דברים גשמיים כאלה, ובעל כרחך צריך לומר שהיה נח חכם גם כן..."

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.
 מקור הסיפור: **מגדיל ישועות מלכו** - בארונב

שהמנוח בא בחלום הלילה לאחד ממכריו וכך סיפר לו: "בלילה ההוא, לאחר שבא רבינו מהר"ם מרוטנבורג אל מנוחת כבודו, נתגלה אלי בחלומי להודות לי על החסד-של-אמת שעשיתי עמו, ובישר לי כי מן השמים שלחוהו לתת לי את הבחירה, אם לזכות בהון ובעושר גדול ורב לי ולזרעי עד סוף כל הדורות, או להיפטר מן העולם ולהיות עמו במחיצתו בגן עדן. מה שאירע עמי לאחר מכן, הוא משום שבחרתי בברירה השנייה..."

סיים רבינו רבי אליעזר את הסיפור והפטיר לעיני כל העם: "הוא הדבר שקורה כעת לידינו ר' אביגדור הירש, הלא אין ספק כי מצד מעשיו הטובים ומפעליו הברוכים, שכרו הרבה מאד, במיוחד במצות הכנסת אורחים שמקיים בדרכו של אברהם אבינו ע"ה. ובוודאי מן השמים מועידים לו שם למעלה מקום של כבוד במחיצת גדולי הצדיקים בגן עדן, להתענג מזיו השכינה. ואולם, הואיל ויכולה מידת הדין לקטרג חלילה,

על שולחנו הטוהר של הצדיק הסבו המוני החסידים, פניהם מפיקות אורה, ניכר כי שרויים הם בעונג וגם שמחה. הן זכו לבוא עד הלום, לחונן את זמן מתן תורתנו, במחיצת רבם הנערץ והנקדש, מרן אליעזר מדזיקוב. בין המסובים השתלבו יחדיו זקנים - שעוד זכו לשבת בצל אביו הקדוש רבינו הקדוש רבי נפתלי צבי מראפשיץ בעל 'זרע קודש', עם צעירים - שזה עתה התקרבו להימנות על החבורה הקדושה. הצד השווה שבהם, שכולם נראו שמחים ומאושרים.

כולם מלבד ר' אביגדור הירש. פניו של החסיד ר' אביגדור צבי, העשיר סוחר-העצים, שכונה בחיבה ר' אביגדור הירש, בלטו בצער ויגון שניכר עליהם, הן היו זועפות. והחסידים, המה ראו כן תמהו, שכן מלבד היותו מצליח מאד בנכסיו, ולא היה חסר בביתו מאומה, היה ר' אביגדור הירש תמיד 'זרע קודש', עמו ומשמח, זורח ומזרח, ולמה קודר הוא, מתהלך בלחץ.

אמרו עליו על ר' אביגדור הירש, שיותר ממה שהוא מופלג בעשירות, הריהו מופלג במידותיו, מידת החסד ומידת הענוה. בביתו שבכפר הסמוך לעיר בארנב, הכניס אורחים בתדירות ובמסירות אין קץ. הרה"ק רבי אברהם שמחה מבארנב, נכדו של רבינו רבי אליעזר, שנקלע פעם לביתו של ר' אביגדור הירש, העיד בהתלהבות על ילדיו ובני ביתו, שלמרות עשירותם חיו חיי פשטות, כשאת חיי הרחבות העניקו לאורחים ולעניים שצבאו על פתח ביתם מבוקר עד ערב. תמיד ראו אותם טרודים להשביע את נפשיותיהם של אלו בשפע, כידי המלך. גם כאשר אירעה שנת בצורת, רחמנא ליצלן, ומצבו הכלכלי של ר' אביגדור הירש הגיע לשפל המדרגה, לא ויתר על מצוות הכנסת אורחים, ומשכן את תכשירי זוגתו כדי לפרנס שנים עשר אורחים במשך כל ימי חג הפסח. ואת כל זאת היה מקיים תמיד בשמחה ובצהלה, ומקבל את כל האדם בסבר פנים יפות.

ולמה אם כן נפלו פניו ומדוע העיף כפעתם בפעם מבטים כה עצבים לעבר החלון?

משום שמחלון נראו העבים השחורים שלא פסקו מלהרעיף עלי ארץ גשם-זלעפות, זה ששת ימים ברציפות עיקשת והללו כמו בישרו לו בשורת איוב, כי אלפי חבילות העצים ששלח לפני התג בפרסדות על פני המים, בדרכם להימכר ביריד שבלייפציג, עלולים להינזק מריבוי המים. הנזק העצום צפוי להפסידו את כל רכושו ורוב עושרו, ואף להפוך אותו לבעל-חוב לא קטן. שכן לא רק את הונו בלבד השקיע במסחר הזה, אלא גם ממונם של שותפים אחרים.

ותיפעת רוחו. הבחין בו הצדיק רבינו רבי אליעזר, ופתח פיו וסיפר:

הלא ידוע כי הגאון האלוקי מבעלי התוספות רבי מאיר מרוטנבורג, שכונה מהר"ם מרוטנבורג, נכלא על-ידי שלטונות אשכנז שטפלו עליו עלילות ברשע, ושם בבית האסורים נפטר ועלתה נשמתו בטרהר. מאז היו עצמותיו הקדושים מונחים בארון, ומשך שלוש שנה שנה לא זכו לקבורה, מחמת עריצות השלטונות שתבעו בעדו הון רב ועצום, עד שבא יהודי עשיר אחד, חכם לב, ובצדקת פורונו מכר הרבה מרכושו, ושילם את כופר נפשו של הצדיק, פדה את עצמותיו והביאו לקבר ישראל, בכבוד גדול. לא עברו שלושה ימים ואותו עשיר שבק חיים לכל חי. פטירתו הפתאומית הכתה בהלם את ליבם של ישראל, והיה שם שמים מתחלל בין האומות, רחמנא ליצלן. התמיהה הייתה עצומה, וכי זו תורה וזו סכרה?! והלא יהודי זה מסר נפשו כשוויתר על כל הונו ורכושו, על מנת לשים קץ לחילול כבודו של האי גאון וצדיק, ומדוע נגזרה עליו גזירה זו? ויחמול ה' על עמו, ושלא להם מענה לקושייתם, לאחר

רבינו שליט"א בראש קהל עדתו על יד אהל ציוני רבוה"ק מדזיקוב זי"ע

שלא יתכן כזאת שאיש פשוט יעמוד במקום גדולים, לכן פסקו בבית דין של מעלה שיזדכך בייסורי עניות בעודו בעולם הזה, רחמנא לישיזבן, כדי שיהיה שולחנו ערוך ומוכן לפניו בעולם האמת, ככה יעשה לאיש אשר המלך, מלכו של עולם, חפץ ביקרו..."

"ואולם", הכריז רבינו בקול גדול, "אין אני מסכים לפסק זה! עס איז א כפרה די גאנצע אביגדור הירש'ס עולם הבא פאר איין שעה חילול שמו יתברך! אויב אביגדור הירש איז ווערט א פסק, קען מען אים געבען עטליכע שטעקלעך" (- למותר הוא כל העולם הבא של אביגדור הירש לעומת שעה אחת של